

ALEKSANDR FAYNBERGNING “BESH DAQIQA QOLDI PARVOZGA”
SHE’RIDA MILLIY RUH KONSEPSIYASINING TAHLILI

Sadoqatxon Mirzajonova Ulug‘bek qizi

mirzajonovasadoqat24@gmail.com

*O‘zDJTU, Lingvistika (ingliz tili) yo‘nalishi magistratura bosqich talabasi
Toshkent, O‘zbekiston*

Annotatsiya. Mazkur maqolada Aleksandr Faynbergning “Besh daqiqa qoldi parvozga” she‘ri asosida milliy ruh tushunchasining badiiy ifodasi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida she‘rda aks etgan ayriliq holati, insonning ichki kechinmalari, sevgi va hayotiy tanlovlar ko‘rib chiqiladi. Lirik qahramonning ruhiy holati, uning qaror qabul qilish jarayoni va yaqin inson bilan vidolashuv lahzalari tahlil qilinadi. Tahlil shuni ko‘rsatadiki, she‘rda insoniy tuyg‘ular, vatanga va yaqin insonlarga bo‘lgan munosabat orqali milliy ruh bilan bog‘liq fikrlar ifodalanadi.

Kalit so‘zlar: milliy ruh, lirik qahramon, ayriliq, sevgi, inson kechinmalari, badiiy obraz.

Abstract. This article examines the concept of national spirit in Alexander Feinberg’s poem “Five Minutes Before the Flight.” The study focuses on the emotional situation presented in the poem, including separation, personal feelings, love, and difficult life choices. Particular attention is given to the psychological state of the lyrical speaker and the moment of farewell described in the poem. The analysis shows that the poem expresses ideas about the national spirit through human emotions, personal relationships, and the lyrical speaker's inner experiences.

Keywords: national spirit, lyrical speaker, separation, love, human emotions, artistic imagery.

Аннотация. В данной статье рассматривается художественное выражение понятия национального духа в стихотворении Александра Файнберга «Пять минут до вылета». В исследовании анализируется ситуация расставания, внутренние переживания человека, любовь и жизненный выбор,

отражённые в стихотворении. Особое внимание уделяется психологическому состоянию лирического героя и моменту прощания, описанному в тексте. Анализ показывает, что через человеческие чувства, личные отношения и внутренние переживания поэт передаёт идеи, связанные с национальным духом.

Ключевые слова: национальный дух, лирический герой, расставание, любовь, человеческие переживания, художественный образ.

KIRISH

Aleksandr Faynberg zamonaviy adabiy jarayonda o'ziga xos o'rin egallagan shoirlardan biridir. U rus tilida ijod qilgan bo'lsa ham, uning she'rlari O'zbekiston madaniy muhiti bilan chambarchas bog'liqdir. Shoir Toshkent shahrida yashab ijod qilgan va uning ko'plab asarlarida shu davrning ruhiyati hamda inson hayoti aks etadi.

Faynberg she'riyatining muhim jihatlaridan biri insonning ichki kechinmalarini hayotiy voqealar orqali ifodalashidir. Shoir ko'pincha oddiy hayotiy vaziyatlarni tasvirlab, ular orqali chuqur ma'noli fikrlarni yetkazadi. Uning she'rlarida insonning vatan, sevgi, ayriliq va hayotiy tanlovlar bilan bog'liq kechinmalari aks etadi.

Adabiyotda milliy ruh tushunchasi xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy qadriyatlari va hayot tarzini ifodalovchi muhim tushunchalardan biri hisoblanadi. Badiiy asarlarda milliy ruh ko'pincha qahramonning dunyoqarashi, uning vatan bilan bog'liq tuyg'ulari va hayotga bo'lgan munosabatida namoyon bo'ladi.

Aleksandr Faynbergning "Besh daqiqa qoldi parvozga" she'ri ham ana shunday mazmunga ega asarlardan biridir. She'rda insonning hayotiy tanlovi, ayriliq lahzasi va ichki kechinmalari orqali milliy ruh bilan bog'liq fikrlar ifodalanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi ushbu she'r misolida milliy ruh konsepsiyasining qanday badiiy vositalar orqali ifodalanganini tahlil qilishdir.

MUHOKAMA

"Besh daqiqa qoldi parvozga" she'rida voqealar juda qisqa vaqt oralig'ida kechadi. Parvoz oldidagi so'nggi daqiqalar inson hayotidagi muhim

burilish nuqtasi sifatida tasvirlanadi. Shoir aynan shu lahzani tanlash orqali inson hayotida ayrim qisqa daqiqalar ham katta ma'no kasb etishini ko'rsatadi. Parvozga oz vaqt qolgan bo'lsa ham, qahramonning ichki dunyosida juda ko'p fikrlar va kechinmalar paydo bo'ladi. Bu holat inson hayotida ayrim qarorlar qisqa vaqt ichida qabul qilinishi mumkinligini ham anglatadi. She'rning boshida qahramonning ruhiy holati ifodalanadi.

“Besh daqiqa qoldi parvozga,
Yurak – kukun. Andak — tutunda.”

Bu satrlar orqali qahramonning ichki iztiroblari seziladi. Yurakning “kukun” va “tutun” bilan taqqoslanishi uning ruhiy holati og'ir ekanini ko'rsatadi. Shoir bu tasvir orqali qahramonning ruhiy barqarorligi yo'qolganini bildiradi. “Kukun” so'zi ichki kuchning parchalanganini bildirsa, “tutun” tasviri esa noaniqlik va iztirobni kuchaytiradi. Qahramon o'z qarori oldida ikkilanayotganini ham shu satrlardan sezish mumkin. She'r davomida qahramon o'zining qarori haqida ochiq gapiradi.

“Seni olib ketolmayman, bu –
Ehtimolki, so'nggi parvozim.”

Bu satrlar inson hayotidagi murakkab tanlovni ko'rsatadi. Qahramon sevgan insonini o'zi bilan olib ketolmasligini tushunadi. Bu holat inson hayotida ba'zan tuyg'ular va hayot yo'li bir-biriga mos kelmasligini anglatadi. Qahramon uchun bu qaror oson emas. U sevgi va kelajak o'rtasida qolganini sezish mumkin. Shu sababli bu satrlar insonning ichki kurashini ifodalaydi. She'rda qahramon yangi hayot boshlanishi haqida ham fikr yuritadi.

“Men yo'l olgan, ko'zlagan o'lka
Seni bilmas, kutmaydi, erkam.”

Bu satrlar inson hayotidagi yangi bosqichni bildiradi. Qahramon borayotgan joyda uning sevgisi uchun joy yo'qligini tushunadi. Bu esa uning qarorini yanada og'irlashtiradi. Shu orqali shoir inson hayotida yangi makon va eski hayot o'rtasidagi farqni ko'rsatadi. Qahramon yangi hayot sari yo'l olayotgan bo'lsa ham, ortda qolayotgan inson va xotiralar uning uchun muhim bo'lib qoladi. She'rda ayriliq lahzasi tasvirlangan qism ham muhim o'rin egallaydi.

“Qo‘ling yozib hayqirding so‘ng bor:
— Qayga? – uqdim labingdan buni.”

Bu satrlar ayriliq lahzasining keskinligini ko‘rsatadi. Qahramon bilan qolayotgan inson o‘rtasidagi so‘nggi muloqot shu savolda ifodalanadi. Savol juda qisqa bo‘lsa ham, unda ko‘plab tuyg‘ular jamlangan. Bu savol orqali shoir ayriliqning og‘irligini va insonning ichki iztirobini ko‘rsatadi. Keyingi satrlarda parvozga tayyorgarlik jarayoni tasvirlanadi.

“G‘ildiraklar, yelar yo‘laklar,
Qanotlarda shovullar ayoz.”

Bu tasvirlar voqeaning keskinligini yanada kuchaytiradi. Harakatdagi tasvirlar voqeaning tezlashayotganini bildiradi. Samolyotning uchishga tayyorlanishi qahramon hayotida ham katta o‘zgarish bo‘layotganini anglatadi. Bu yerda tashqi harakat bilan ichki kechinma bir-biriga uyg‘un holda tasvirlangan. She‘r oxirida qahramonning ruhiy holati yanada chuqurroq ochiladi.

“Yurak bo‘m – bo‘sh, unda topilmas
Zarra nafrat, zarra marhamat.”

Bu satrlar qahramonning ruhiy bo‘shligini ko‘rsatadi. U ayriliq lahzasida na nafratni, na taskin topa oladi. Bu holat insonning chuqur ruhiy charchog‘ini ham bildiradi. Qahramon o‘z his-tuyg‘ularini to‘liq anglay olmayotgandek ko‘rinadi. Shu sababli yurakning bo‘shligi insonning og‘ir ruhiy kechinmalarini ifodalaydi. She‘r yakunida shoir yana bir muhim fikrni ko‘rsatadi.

“Qolasan – sen bilan vafo, xiyonat,
Qolasan – sen bilan saodat, hasrat.”

Bu satrlar inson hayotida bir joyda qolgan inson ham turli tuyg‘ular bilan yashashini bildiradi. Qahramon ketayotgan bo‘lsa ham, qolayotgan inson hayotida ham turli his-tuyg‘ular davom etadi. Shu orqali shoir inson hayotida har bir tanlov yangi his-tuyg‘ular va yangi tajribalarni keltirib chiqarishini ko‘rsatadi. Shu tarzda she‘rda insonning ichki kechinmalari, hayotiy tanlovi va ayriliq lahzasi orqali chuqur ma‘no ifodalanadi. Shoir oddiy hayotiy vaziyat orqali inson ruhiyatidagi murakkab jarayonlarni tasvirlashga harakat qiladi. “Besh daqiqa qoldi parvozga” she‘ri inson

hayotidagi muhim qarorlar va ular bilan bog‘liq ruhiy holatlarni ko‘rsatadigan asar sifatida ahamiyatga ega.

XULOSA

Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, Aleksandr Faynbergning “Besh daqiqa qoldi parvozga” she‘rida milliy ruh insonning ichki kechinmalari orqali ifodalanadi. She‘rda ayriliq lahzasi, hayotiy tanlov va insonning ruhiy holati tasvirlanadi. Shoir samolyot parvozi oldidagi qisqa vaqtni tasvirlar ekan, inson hayotidagi muhim qarorlar va kechinmalarni ko‘rsatadi. Lirik qahramonning fikrlari orqali sevgi, ayriliq va insoniy munosabatlarning qadrini anglash mumkin. Natijada ushbu she‘r inson hayotidagi muhim lahzalarni tasvirlash orqali milliy ruh bilan bog‘liq tuyg‘ularni ochib beradi. Aleksandr Faynberg bu she‘rda oddiy hayotiy vaziyat orqali insonning ichki dunyosini ko‘rsatishga erishgan.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Файнберг, Александр Аркадьевич. (2014). *Чигирь: стихи и проза*. Ташкент: Akademnashr.
2. Файнберг, Александр Аркадьевич. (1998). *Когда зажигаются звезды*. Ташкент: Издательство литературы и искусства имени Гафура Гуляма.
3. Большая российская энциклопедия. (2017). *Файнберг Александр Аркадьевич*. Москва: Большая российская энциклопедия.
4. Литературная газета. (2009). *Памяти Александра Файнберга*. Москва.
5. Соловьёв, Владимир Михайлович. (2010). *Поэтика современной русской лирики*. Москва: Наука.
6. Хализев, Валентин Евгеньевич. (2004). *Теория литературы*. Москва: Высшая школа.
7. Кожин, Вадим Валерианович. (2002). *Русская поэзия XX века*. Москва: Алгоритм.